

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Normanské ostrovy jako specifický
region Evropy**

Marek Janatka

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní obor Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

Normanské ostrovy jako specifický region Evropy

Marek Janatka

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

Rád bych upřímně poděkoval PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D. za jeho výjimečné odborné vedení mé bakalářské práce. Jeho cenné rady, ochota a vstřícnost při konzultacích byly pro mě neocenitelnou oporou. Také bych chtěl vyjádřit vděk své rodině za podporu.

Obsah

Obsah	5
Úvod	6
1. Historický vývoj regionu Normanských ostrovů	8
1.1 Historie regionu	8
1.1.1 Vývoj regionu do roku 1707	8
1.1.2 Vývoj regionu od roku 1707 do roku 1945	11
1.1.3 Vývoj regionu od roku 1945	14
1.2 Historie ostrova Sark od roku 1940	15
1.3 Historie ostrova Alderney od roku 1940	15
2. Politické zřízení Normanských ostrovů	17
2.1 Politické zřízení Jersey	17
2.1.1 Zákonodárná moc na ostrově Jersey	17
2.1.2 Výkonná moc na ostrově Jersey	19
2.1.3 Soudní moc na ostrově Jersey	19
2.2 Politické zřízení Guernsey, Sark a Alderney	20
2.2.1 Zákonodárná moc na ostrově Guernsey	20
2.2.2 Výkonná moc na ostrově Guernsey	22
2.2.3 Soudní moc na ostrově Guernsey	23
2.2.4 Politické zřízení ostrova Sark	23
2.2.5 Politické zřízení ostrova Alderney	24
3. Vztahy se Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska	26
4. Zahraničně politické vztahy	29
5. Královské dependence jako offshore finanční centra a daňové ráje	32
6. Budoucí vývoj regionu	35
Závěr	38
Zdroje	40
Resumé	51
Přílohy	52

Úvod

Normanské ostrovy jsou souostroví, které se nachází v Lamanšském průlivu. Jedná se o korunní dependence, které mají specifické postavení vůči Spojenému království Velké Británie a Severního Irsku. Kromě Normanských ostrovů je touto dependencí také ostrov Man v Irském moři. Korunní dependence nejsou součástí Spojeného království. Jedná se o nezávislá území, která mají vlastní parlamenty a volí si vlastní zástupce. Rovněž mají vlastní legislativu a daňové systémy (Torrance 2023: 6–7).

Normanské ostrovy se dělí na dvě části – ostrov Jersey a ostrov Guernsey. Pod správu ostrova Jersey se řadí několik menších neobydlených ostrůvků. Pod správu ostrova Guernsey se řadí obydlené ostrovy Sark, Alderney, Herm a Jethou. Z těch se zaměřím pouze na ostrovy Sark a Alderney, jelikož z výše zmíněných mají největší populaci a zároveň mají vlastní jurisdikce (Torrance 2023: 6).

Cílem této bakalářské práce je charakterizovat současné formální a neformální vztahy mezi ostrovy Jersey a Guernsey a Spojeným království Velké Británie a Severního Irsku. V první řadě plánuji zjistit, co vedlo k nynějšímu politickému uspořádání regionu a zdali existuje diskuze na téma změny postavení Normanských ostrovů vůči Spojenému království. Dále zjistím, jací aktéři tuto debatu iniciují a co konkrétně navrhují a jak se vůči jejich návrhům staví Spojeného království. Práci hodlám koncipovat jako jednopřípadovou studii, která bude porovnávat postavení korunních dependencí Jersey a Guernsey vůči Spojenému království a jejich budoucí vývoj.

V první kapitole této bakalářské práce se zaměřím na historický vývoj regionu. Nejdříve se zaměřím na historii regionu jako celku. V těchto sekcích se zaměřím především na události vedoucí k politickému zřízení, které si ostrovy uchovaly až do dnešních dní. Historii regionu Normanských ostrovů rozdělím na sekce v závislosti na událostech, které se zde děly. V první řadě zmíním časový úsek do roku 1707, kdy vzniklo Spojené království a na Normanských ostrovech se utvořila tamější kultura, která je pro ně charakteristická. Poté se zaměřím na období od roku 1707 do roku 1945 a jako poslední část zmíním moderní dějiny souostroví. Následně rozeberu moderní historii dvou specifických ostrovů, které kvůli jejich menší rozloze v kapitolách výše nebudu zmiňovat – ostrova Sark a ostrova Alderney.

V následující části práce popíši politické zřízení a celkové fungování obou korunních dependencí. U ostrova Guernsey to bude komplikovanější, jelikož pod něj spadá i několik dalších obydlených ostrovů, z nichž některé mají určitou formu samosprávy. Proto se zaměřím i na vztahy mezi centrem na ostrově Guernsey a periferiemi na ostrovech Sark a Alderney.

Ve třetí části podrobně rozepíši vztah tohoto souostroví vůči Spojenému království. Vysvětlím zde, jakým způsobem Spojené království ovlivňuje dění na ostrovech. A zároveň zmíním určité problémy vztahů mezi Normanskými ostrovy a Spojeným královstvím. Tato část bude nejobsáhlejší, jelikož charakteristika této problematiky je zároveň cílem této práce.

Dále se zaměřím na zahraniční politiku Guernsey a Jersey. Zde popíši, zda ostrovy vůbec mají nějakou zahraniční politiku vůči třetím zemím a v případě že ano, tak jakým způsobem funguje a jak se projevuje možný vzájemný nesouhlas v této oblasti se zahraniční politikou Spojeného království. Zároveň zmíním konkrétní vztahy vůči určitým aktérům mezinárodního systému.

Poslední část věnuji budoucnosti tohoto regionu. Pokusím se zjistit, zdali zde existuje diskurz na téma změny pozice ostrovů vůči Spojenému království, kdo daný diskurz iniciuje, a v jaké fázi se tento diskurz momentálně nachází. Rovněž se zaměřím na to, jak na tyto snahy o změnu postavení reagují zástupci Spojeného království.

Vzhledem k nedostatečnému množství odborných zdrojů týkajících se tématu budu muset využít primárně cizojazyčné zdroje. Konkrétně se bude převážně jednat o díla autorů ze Spojeného království či přímo Normanských ostrovů. Nejčastěji budu využívat oficiální internetové stránky spravované britskou vládou nebo přímo ostrovními dependencemi.

1. Historický vývoj regionu Normanských ostrovů

1.1 Historie regionu

1.1.1 Vývoj regionu do roku 1707

Prvními obyvateli v oblasti dnešního lamanšského průlivu byli kočovní neandrtálci, kteří se zde usadili v době, kdy byla tato oblast ještě stále pevninou propojující Britské ostrovy a kontinentální Evropu. Nicméně se vzrůstající hladinou oceánů se začala tato oblast vytrácet, až byla nakonec kolem roku 7 000 před naším letopočtem zcela pohlcena vodou. Přibližně v této době vznikly i Normanské ostrovy. Na nich se usadily keltské a později galské kmeny, po kterých zde zůstal nespočet archeologických nálezů, jakými jsou například megality či pohřebních síně a svatyně. Během doby bronzové a doby železné se ostrovy zapojily do obchodování mezi obyvateli žijícími na území dnešní Francie a dnešního Spojeného království. Hlavními obchodními artikly byly kovy a víno. Ostrovy se následně zapojily do obchodu s Římskou říší a koncem prvního století před naším letopočtem byly Římem obsazeny a stala se tak z nich součást říše, avšak v této etapě dějin nebyly příliš významné. Jejich význam vzrostl až za Franské říše, kdy sloužily jako útočiště pro uprchlíky před války mezi Franky (Moore 2005: 213–215).

Během nadvlády Franků se na ostrovy začalo dostávat křesťanství. Nejslavnějším věrozvěstem byl svatý Helier, který obrátil na křesťanskou víru velké množství obyvatel ostrova Jersey a po kterém je pojmenováno i hlavní město ostrova St. Helier. Obrat velkého množství lidí na křesťanství se nelíbil tamějším pohanským velmožům, a tak svatého Heliera na konci první poloviny 6. století zavraždili. Na christianizaci ostrova Guernsey se podílel především bretaňský mnich Samson původem z Walesu. Významnou roli při obracení obyvatel na křesťanskou víru sehrál také klášter na Sarku založený svatým Magloirem. Na počátku 10. století byly kvůli nájezdům Normanů ostrovy přidány k normanskému lénu, dnes známému jako Normandie¹ (Moore 2005: 216–217).

¹ Normandii získal jako léno normanský vojevůdce Rollo, který tak oblast chránil před nájezdy jiných Normanů. Pravděpodobně však byly Normanské ostrovy přidány k lénu až synem Rolla, Vilémem I. (William I. Longsword), roku 933 (Moore 2005: 217).

Poté, co se v 11. století potomek Rolla, Vilém Dobyvatel, dostal na trůn v Anglii a nechal se korunovat králem jako Vilém I., utvořil na obou stranách Lamanšského průlivu svoji říši. Normanské ostrovy byly její součástí a od té doby začaly postupně spadávat do anglické sféry vlivu a začaly podporovat anglickou Korunu místo francouzské (Moore 2005: 218). Tento příklon vyústil v podporu anglického krále Jana Bezzemka namísto jeho rivala, francouzského krále Filipa II. Augusty během války mezi nimi roku 1204. Díky tomuto činu Jan přislíbil ostrovům specifická privilegia, mezi nimiž bylo zřízení funkce volených *Jurats*², jmenování *Bailiffs*³ a především právo vládnout si podle vlastních zákonů (Gov.je 2013).

Francie si byla nicméně vědoma strategického umístění Normanských ostrovů, a proto se i nadále snažila o jejich obsazení. Vzájemné rozbroje mezi Anglií a Francií vyústily až v sepsání Pařížské dohody roku 1259. Ta definovala rozdělení sféry vlivu mezi zmíněné země. Normanské ostrovy tak díky této smlouvě připadly Anglii (Policy Centre Jersey 2023b). Tím snahy Francie o zisk ostrovů nicméně nekončí. Během stoleté války podnikla Francie na ostrovy invazi, během níž vyplenili Francouzi přístav St. Peter Port na ostrově Jersey a celé souostroví okupovali. Ostrovy byly následně několikrát osvobozeny Angličany a znovu okupovány Francouzi až do roku 1380, kdy je naposledy anglická armáda získala zpět (Moore 2005: 220–221). Stěžejním důsledkem stoleté války byl zisk specifického statusu Normanských ostrovů vůči anglické koruně, který si ostrovy uchovaly až do dnešních dnů (Policy Centre Jersey 2023b). Tento status následně podrobně rozeberu v kapitole Vztahy se spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku.

Během tohoto období komunikoval královský dvůr s občany ostrovů skrze *Constables*⁴ a s církví pomocí rektorů⁵. Toto uspořádání fungovalo až do počátku 19. století (Gov.je 2013). Toto trojí dělení lidu na šlechtu, církev a prostý lid odpovídalo tehdejšímu uspořádání středověké Evropy.

² *Jurat* je vrcholný představitel soudní moci na ostrovech. Až do reformy ve 40. letech 20. století vykonával jak moc soudní, tak moc zákonodárnou (Hanson 2010: 3–4).

³ *Bailiff* je de facto hlavním představitelem obou ostrovů. Jeho hlavní náplní práce je předsedat shromáždění Juratů (States of Jersey 2011c).

⁴ *Constables* – z francouzského *Connétables*, byli zástupci lidu, kteří zprostředkovali komunikaci s Korunou (States of Jersey 2011a).

⁵ Rektori neboli *Recteurs*, byli členové ostrovních parlamentů voleni z řad tamějšího kněžstva. Byli jmenováni doživotně (Societe – Jersiaise 2002).

Roku 1461 došlo ke kompromisu mezi Francií a Anglií ohledně ostrovů. Zatímco Guernsey a přilehlé ostrovy zůstaly pod správou Anglie, Jersey se stal součástí Francie. Hlavním důvodem tohoto aktu byl slib Francouzů, že na oplátku zajistí nástupnictví Eduarda IV. na anglický trůn. K tomu přispěl i fakt, že jeho matka byla původem z Francie a že francouzský král Ludvík XI. přislíbil, že zavede ostrovu Jersey obdobná práva, jaká dostal od Anglie. Jersey zůstal pod správou Francie až do roku 1468, kdy jej po opětovném zhoršení vztahů mezi oběma státy dobyl viceadmirál Richard Harliston a znovu jej připojil k Anglii. Za tento čin byl jmenován guvernérem Normanských ostrovů. Navzdory tomuto aktu se Anglie a Francie dohodly, že by ostrovy měly být neutrální, a to i během případné války mezi oběma státy. Tuto dohodu stvrdil roku 1483 papež Sixtus IV. (Moore 2005: 221).

Během období náboženské reformace v 16. století na ostrově Guernsey rostlo napětí. Hlavním důvodem byla náboženská rozpolcenost na ostrovech. Zatímco část obyvatel byla katolické víry, další část se přikláněla k protestantské. Odklon anglického krále Jindřicha VIII. od církve rovněž znamenal, že se rozpadla veškerá panství a převorství, která církev vlastnila. Do oblasti rovněž ve velkém začali prchat před perzekucí francouzští Hugenoti (Guernsey Museums and Galleries 2024a). Obdobně se náboženská situace vyvíjela i na ostrově Jersey (Policy Centre Jersey 2023b).

Na počátku anglické občanské války, která začala roku 1642, byly ostrovy na straně parlamentu. Hlavním odpůrcem monarchistů byl tehdejší bailiff a guvernér v jedné osobě Philip Carteret. To se však změnilo s jeho smrtí roku 1643, kdy na jeho místo nastoupil jeho synovec George Carteret, který stál na straně monarchistů. George sloužil v královském námořnictvu a podílel se na významných finančních ziscích pro Korunu. Na ostrově Jersey byl dokonce ubytován sám princ z Walesu, který zde byl po popravě svého otce Karla I. roku 1649 korunován králem jako Karel II. a pobýval zde až do roku 1650. Ostrov Jersey byl jeho pobytem velice finančně zatížen, což byl jeden z hlavních důvodů, proč se nedokázal ubránit invazi parlamentních vojsk roku 1651. Souostroví bylo okupováno parlamentními vojsky až

do znovuoobnovení monarchie roku 1660. George za věrnost Koruně obdržel od krále *Royal Mace*⁶ a pozemek v Severní Americe⁷ (Policy Centre Jersey 2023b).

Na konci 17. století opět rostly náboženské spory. Ty byly vyvolány zrušením Nantského ediktu⁸ Ludvíkem XIV. v roce 1685. Tento akt předznamenal další vlnu migrace Hugentů, kteří prchali z Francie do Anglie. Nemalá část z nich se usídlila i na Normanských ostrovech, kde již v té době žilo velké množství Hugentů, kteří sem uprchli během období náboženských reforemací (Moore 2005: 228).

1.1.2 Vývoj regionu od roku 1707 do roku 1945

Během 18. století začal ekonomický růst na ostrovech. K tomu přispělo zejména zrušení cel pro dovoz vybraného zboží do Velké Británie. Z toho těžili především obchodníci s jablečným moštem a vlněnými punčochami, což byly hlavní vývozní produkty ostrovů. Velkou roli v ekonomickém rozvoji hrálo také rybářství. Ostrovní rybáři se často vydávali ke břehům Severní Ameriky, kde lovili ryby. Rovněž na americké pevnině prodávali evropské zboží, jako alkohol či vlněné produkty, a dováželi zpět kožešiny a další místní zboží. Kromě legálního obchodu se rozvíjel i nelegální. Přes ostrovy procházela trasa pašeráků alkoholu z Francie a tabáku z Karibiku (Moore 2005: 228–229).

Na přelomu 18. a 19. století došlo k válce mezi Francií a Velkou Británií. Vzhledem k tomu, že se Normanské ostrovy nacházely mezi Spojeným královstvím a Francií, snažili se je Francouzi obsadit. Roku 1779 Francouzi podnikli pokus o obsazení ostrova Jersey, nicméně byli zpozorováni, a proto byl vyhlášen poplach. V důsledku toho Francouzi ustoupili. Druhý pokus o invazi se odehrál roku 1781, kdy francouzská vojska vylodila na ostrově Jersey s úmyslem ho obsadit. Avšak díky houževnaté obraně britských vojáků a jerseyských milic byla tato invaze odražena (Jersey Heritage 2023).

⁶ Royal Mace je královský palcát. V dnešní době se jedná o symbol moci, který slouží k přijímání a schvalování zákonů v britském parlamentu. Byly vytvořeny dva kusy. Jeden pochází z doby Viléma III. a druhý nechal zhotovit Karel II (UK Parliament 2015).

⁷ Tato oblast byla pojmenována New Jersey na počest ostrova Jersey (Policy Centre Jersey 2023b).

⁸ Edikt nantský je listina, která od roku 1598 zaručovala náboženskou toleranci ve Francii (Moore 2005: 228).

Během napoleonských válek Britové silně opevnili ostrovy a postavili na nich pevnosti, aby se chránili před možnou francouzskou invazí. Francouzi však ostrovy nikdy nenapadli. Po porážce Napoleona se Spojené království rozhodlo změnit status ostrovů. Ty tak přešly pod přímou jurisdikci ministerstva vnitra a získaly tak status královských dependencí⁹. Hlavním motivem pro obdržení tohoto statusu a byly obavy Francie, které se již několikrát v historii pokusila vojensky obsadit toto souostroví. Kromě změn ve vztahu Normanských ostrovů vůči Spojenému království proběhly i další úpravy, jako například zrušení pozice guvernéra a jeho nahrazení viceguvernérem. K tomu došlo na ostrově Guernsey v roce 1835 a na ostrově Jersey v roce 1854 (Moore 2005: 231).

Druhá polovina 19. století je spojena s dalším ekonomickým rozvojem ostrovů, který byl vyvolán specifickou obchodní politikou ostrovů. Místní obyvatelé se vydávali na rybářských lodích lovit ryby v severním Atlantiku u pobřeží Severní Ameriky. Ulovené ryby byly následně prodávány v Latinské Americe. Získanými prostředky pak obyvatelé nakupovali tamější produkty, jako byla káva, cukr, mahagon nebo lihoviny. Tyto produkty byly přivezeny zpět do Velké Británie, kde byly prodány. Tento obchod byl natolik výnosný, že na ostrově Jersey vznikla velká komerční loděnice. Mezi lety 1815 a 1865 vzrostl počet lodí jersejské flotily o 80 % (Policy Centre Jersey 2023b). S ekonomickou prosperitou stoupl i počet obyvatel. Mezi lety 1821 a 1851 se na ostrově Jersey téměř zdvojnásobil z původních 28 600 na 57 020 obyvatel (Policy Centre Jersey 2023b). Na ostrově Guernsey během stejného období vzrostl počet obyvatel z 20 339 na 29 806 (States of Guernsey 2004: 30).

S ekonomickým rozvojem ostrovů došlo k výrazné změně ve společenské struktuře z hlediska sociálních tříd. Nejpočetnější sociální třídou se stala střední třída, která získala volební právo v roce 1832. S nárůstem počtu voličů se zvýšila potřeba další volební reformy. Tato reforma byla zavedena v roce 1856 na ostrově Jersey a později i na ostrově Guernsey. Klíčovou změnou byla možnost přímé volby části ostrovních poslanců, kteří společně s juraty a rektory, volenými farnostmi, tvořili ostrovní parlamenty – *States Assembly*¹⁰ a *States of Guernsey*¹¹. Volby do parlamentů však byly omezeny věkově a majetkově omezeným volebním právem. Jurati, rektoři, bailiff a viceguvernér však nadále zůstali nevoleni občany ostrovů (Moore 2005: 231).

⁹ Více viz. kapitola 3. Vztahy mezi Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku.

¹⁰ *States Assembly* je parlament na ostrově Jersey (States of Jersey 2024).

¹¹ *States of Guernsey*, dnes známý také jako *States of Deliberation* je parlament na ostrově Guernsey (The Royal court of Guernsey 2011e).

Během druhé poloviny 19. století došlo k ekonomickému úpadku ostrovů. Hlavními důvody byly snížený odbyt tresek, nižší produkce ústřic, nárůst konkurence v moštářenském průmyslu a tradiční lodní průmysl výroby plachetnic se nedokázal přizpůsobit novým moderním železným lodím poháněným párou. Velkou roli hrál rovněž zákon o celních dodacích, který připravil ostrovy o specifickou výhodu v dovozu zboží do Velké Británie. S postupným zlepšováním vzájemných vztahů mezi Velkou Británií a Francií ztratily ostrovy i strategický význam. To vše vedlo ke kolapsu bankovníctví v 70. letech 19. století (Policy Centre Jersey 2023b). Kvůli ekonomickému poklesu začala klesat i populace ostrovů. Mezi lety 1851 a 1901 se populace Jersey snížila z 57,020 na 52,576. Toto snížení nastalo navzdory silnému přistěhovalectví pracovníků z Bretaně a Normandie, jejichž počet byl odhadován na až 10 % celkové populace ostrova (Policy Centre Jersey 2023b). Populace ostrova Guernsey naopak stoupla z 29,806 v roce 1851 na 40,446 v roce 1901 (States of Guernsey 2004: 30).

Na ostrovech neproběhly za první světové války žádné boje, avšak nemalá část mužské populace odešla bojovat na frontu a podstatná část zde i padla – z ostrova Guernsey a přilehlých ostrovů odešlo bojovat přibližně 5300 mužů. Z nich asi 1300 padlo (Guernsey Museums and Galleries 2024b). Z ostrova Jersey odešlo bojovat přibližně 8000 mužů a zemřelo jich kolem 1200 (Jersey Journey Boutique 2024). V případě ostrova Guernsey byl pokles populace tak znatelný, že se počet obyvatel vrátil do předválečných počtů až ve 30. letech dvacátého století. Práci mužů, kteří odešli bojovat, musely zastat ženy, které dokonce často jezdily pracovat do Spojeného království (Museums and Galleries 2024b). To vedlo, podobně jako jinde ve světě, k zisku aktivního volebního práva pro ženy roku 1919. Poté získaly ženy rovněž právo vlastnit půdu a pasivní volební právo (Policy Centre Jersey 2023b). Na ostrově Jersey byl během války vybudován zajatecký tábor pro německé válečné zajatce, kteří byli nuceni pracovat v docích v hlavním městě ostrova St. Helier (Jersey Journey Boutique 2024).

Ekonomický úpadek, který přišel po první světové válce a velká hospodářská krize na konci 20. a počátku 30. let zasáhly ostrovy mírněji než Spojené království. Velký podíl na tom měl i rozmach turismu na ostrovech¹² (Moore 2005: 236). Kromě turismu rostlo na významu i zemědělství. Oproti tomu rybnářství zažilo výrazný úpadek (Policy Centre Jersey 2023b).

¹² Turismus byl na ostrovech oblíbený již během druhé poloviny 19. století (Policy Centre Jersey 2023b).

Během druhé světové války, po porážce Francie, bylo Spojené království nuceno se z Normanských ostrovů stáhnout a ponechat je Německu. Během června roku 1940 byla z ostrovů evakuována až čtvrtina obyvatel. Němci souostroví obsadili 30.6.1940 a o rok později zde začali budovat těžké opevnění. Roku 1943 byly ostrovy nejlépe opevněnou součástí takzvaného atlantského valu. Na stavbě opevnění se podíleli jak vojáci Třetí říše, tak zahraniční pracovníci, z nichž většina byla k práci nucena. Kvůli omezeným přidělům potravin a špatnému zacházení ze strany okupantů se začali někteří ostrované podílet na odbojových akcích, například šířením ilegální radiokomunikace. Mnoho z nich bylo za tyto činy posláno do věznic a koncentračních táborů. Narozdíl od kontinentální Francie nepředstavovaly ostrovy pro Spojence natolik důležité území, aby se zde vylodili, a tak k osvobození ostrovů došlo až 9.5.1945 poté, co se tamější německá posádka vzdala¹³ (Sanders 2010: 115).

1.1.3 Vývoj regionu od roku 1945

Po druhé světové válce se staly ostrovy terčem kritiky pro jejich nedostatečné oddělení státních složek moci. Jurati měli na obou ostrovech pravomoci jak na vytváření a úpravy zákonů, tak soudnictví. Největšími kritiky tohoto uspořádání byli ostrované, kteří před válkou uprchli do Spojeného království. To vyústilo v nahrazení juratů za senátory a poslance v oblasti zákonodárné moci (Moore 2005: 242).

Poválečné období je pro Normanské ostrovy synonymem pro další ekonomický rozvoj. Hlavními faktory byla sympatická daňová struktura a uvolnění úrokových sazeb z investic. Prvním impulsem bylo zrušení zákona o lichvě na ostrově Jersey z roku 1962, čímž byl odstraněn strop úrokových sazeb ve výši 5 procent. Krátce na to obdobný zákon přijal i Guernsey a Alderney. Postupem času se Normanské ostrovy staly offshore finančním centrem, kde se více než 75 % ekonomik ostrovů nacházelo v činnostech v sektoru služeb. Ostrovy jsou terčem kritiky, protože jsou díky svým nízkým daním využívány jako daňové ráje. Roku 2000 je dokonce zařadila *OECD* na černou listinu 35 globálních daňových rájů (Moore 2005: 245).

¹³ Normanské ostrovy byly poslední oblastí, která byla osvobozena od německé okupace (Sanders 2010: 115).

Ekonomickou prosperitu, kterou ostrovy získaly díky existenci daňových rájů¹⁴, ohrozila možnost vstupu Spojeného království do Evropských společenství. I proto si Normanské ostrovy vyžádaly specifický status v rámci Společenství, díky němuž jsou ostrovy v rámci společného vnějšího tarifu Evropského společenství, ale jinak mimo jednotný trh. A to jak ostrov Jersey (Policy Centre Jersey 2023b).

1.2 Historie ostrova Sark od roku 1940

Okupace Třetí říše zasáhla ostrov Sark mírněji než ostrovy Jersey a Guernsey. Velkou roli v tom hrál zemědělský a rybářský charakter ostrova. Hlavním důvodem však byla jeho malá rozloha.¹⁵ (Historic UK 2007). Důležitou roli hrála i *Dame*¹⁶ ostrova slečna Sybilová, která si svým vystupováním získala respekt a úctu německé posádky na ostrově a která ostrovanům zajistila lepší zacházení ze strany Němců (Isle of Sark 2023b).

Díky své malé rozloze a ekonomice zaměřené na zemědělství a rybolov byl většinu své historie ostrov značně odříznutý od okolního světa a politické změny, které se udávaly na evropském kontinentu a jiných ostrovech, na něj neměly přílišný vliv – s výjimkou liberalizace v 18. století. Proto se zde vyvinul specifický feudální systém, který přetrval až do přechodu k demokracii v roce 2008 a trvá dodnes (Isle of Sark 2023a).

Důležitou roli ve vývoji ostrova hrála i novela zákona o dědictví z roku 1999, díky které mohou vlastníci pozemku převést svůj pozemek na kterékoliv ze svých dětí, a nejen na prvorozené. Do té doby mohlo dědit jen nejstarší dítě, aby nedošlo k rozparcelování již tak malých pozemků (Moore 2005: 244).

¹⁴ Více viz kapitola 5. Královské dependence jako offshore finanční centra a daňové ráje.

¹⁵ Ostrov Sark s nedalekým ostrovem Brecqhou má rozlohu 5.4 km² (Mindat.org 2024), zatímco ostrov Guernsey má rozlohu 62 km² (States of Guernsey 2019).

¹⁶ Více viz kapitola 2.2.4 Politické zřízení ostrova Sark.

1.3 Historie ostrova Alderney od roku 1940

Zpočátku okupace, roku 1940, sloužilo Alderney pro pěstování zemědělských plodin, kterými byly zásobovány ostatní z Normanských ostrovů. Roku 1941 však nechal říšský kancléř Adolf Hitler vybudovat na ostrově síť pevností, které by případně odrazily vylodění spojeneckých vojsk. Ty budovali nucení dělníci z okupovaných zemí, z nichž velké množství také zemřelo. Narozdíl od ostrova Sark byla většina budov na ostrově Alderney okupací poškozena či zcela zničena (Alderney Channel Islands 2013).

Po válce se na ostrov vrátila pouze polovina původního obyvatelstva. Kvůli nižšímu počtu obyvatel a ekonomickým problémům s tím spojeným byla ustanovena komise pro takzvanou „Guernseynifikaci“ ostrova. Guernsey tak roku 1948 převzal finanční, legislativní a administrativní odpovědnost za letiště na Alderney, zdravotní, sociální a vzdělávací služby, policii a oblast migrace, správu hlavních silnic, kanalizaci a zásobování vodou. V těchto oblastech získal právo vydávat zákony, které se jich týkají. Část pravomocí bylo převedeno zpět na Alderney až roku 1955 a následně v 70. a 90. letech (The Royal Court of Guernsey 2023c).

V roce 1949 byla založena společná Poradní rada pro Guernsey a Alderney. Tato rada byla roku 1978 zrušena, avšak znovu obnovena. Fungovala až do roku 2004, kdy byla podruhé zrušena a její povinnosti převzala Poradní rada Guernsey¹⁷ (The Royal Court of Guernsey 2023c).

¹⁷ Více viz kapitola 2.2.5 Politické zřízení ostrova Alderney.

2. Politické zřízení Normanských ostrovů

2.1 Politické zřízení Jersey

2.1.1 Zákonodárna moc na ostrově Jersey

Jersey, oficiálním názvem *Bailiwick¹⁸ of Jersey*, má jednokomorový parlament zvaný *States of Jersey* nebo také *States Assembly*. Zasedá v něm 12 *Constables*, kteří jsou voleni v ostrovních obvodech zvaných *Parishes*, a 37 poslanců¹⁹, kteří jsou voleni v 9 volebních obvodech. Kromě těchto 49 volených poslanců je zde i 5 členů, kteří nejsou voleni občany Jersey. Těmi jsou *Bailiff*, *Lieutenant-Governor*, *Dean of Jersey*, *HM Attorney General* a *HM Solicitor General*. Volby do *States of Jersey* se konají jednou za 4 roky. (Policy Centre Jersey 2023c).

Bailiff předsedá *States of Jersey* a na svůj post je jmenován Korunou. Jeho úkolem je kromě předsedání ostrovního parlamentu fungovat i jako jeho mluvčí. Je odpovědný za řádný průběh všech shromáždění a za jejich činnost. Dále je občanskou hlavou ostrova s odpovědností za oficiální komunikaci s úřady Spojeného království. Specifické pro jeho post je i to, že nemůže volit. Ze symboliky sedí na nejvyšším křesle, které je o celých 7 palců vyšší než křeslo *Lieutenant-Governor*, což značí, že je to on, kdo má hlavní slovo v záležitostech týkajících se Jersey (States of Jersey 2011c).

Lieutenant-Governor, podobně jako *Bailiff*, nemá v *States of Jersey* hlasovací právo. Jeho pozice je čistě symbolická, přičemž zde funguje jako zástupce a mluvčí panovníka Spojeného království. Dle tradice mluví v ostrovním parlamentu pouze dvakrát, a to při svém příjezdu a odjezdu. Jeho funkční období je na 5 let (States of Jersey 2011a).

Dean of Jersey je hlavou anglikánské církve na ostrově. Obdobně jako *Lieutenant-Governor* má právo mluvit, ale ne volit. Většinou připomínkuje jen body, které se přímo týkají církve. *HM Attorney General* a *HM Solicitor General* jsou právními poradci shromáždění. Obdobně

¹⁸ *Bailiwick* je označení pro oblast, která spadá pod jurisdikci *Bailiffa* (US Legal 2007).

¹⁹ Do roku 2018 se volilo 8 senátorů a 29 poslanců, ale po reformě, která se uskutečnila po volbách, se namísto senátorů volí další poslanci. Jejich počet tak vzrostl na 37 (Policy Centre Jersey 2023c).

jako výše jmenovaní mají právo mluvit, ale ne volit. Jsou nominováni Korunou a jejich úkolem je dávat shromáždění právní rady ohledně diskutované problematiky (States of Jersey 2011a).

Aby byl nový zákon přijat, musí být předložen *States of Jersey*. Legislativa přichází před zastupitelstvo v několika podobách – jako zcela nový zákon, novela stávajícího zákona, jako *orders*²⁰ nebo jako *regulations*²¹. Může ji předložit každý člen zastupitelstva. Pokud *States of Jersey* přijme tento návrh, příslušný ministr odpovědný za danou oblast má poté za úkol pověřit navrhovatele zákona, aby připravil návrh daného zákona, který by následně *States of Jersey* přijalo během 3 čtení. Následně je zákon zaslán právním úředníkům, kteří o něm zhotoví zprávu, kterou pošlou *Lieutenant-Governor*. Ten ji zašle do *Privy Council*²² ke schválení (States of Jersey 2018b).

Většina poslanců je nezávislá a nejsou členy žádné politické strany či hnutí. Stranou s nejvíce mandáty je *Reform Jersey*. Dalšími stranami, které zasedají ve *States of Jersey* jsou *Jersey Liberal Conservatives*, *Progress* a *Jersey Alliance*.²³ Během posledních voleb se do parlamentu dostalo 35 nezávislých a 14 členů výše zmíněných politických stran (Commonwealth Parliamentary Association UK 2022).

Zasedání se koná každé druhé úterý během celého roku. Začátek schůze je ve francouzštině a proběhne zde docházka. Poté *Dean of Jersey* přednese modlitbu, která je rovněž ve francouzštině. Následuje klasické zasedání, které je již v angličtině. Zasedání se nekoná pouze za předpokladu, že není přítomno více jak 50 % členů parlamentu (States of Jersey 2011b).

²⁰ *Orders* vydává konkrétní ministr. Je vydáván od konkrétního data, které je uvedeno v dokumentu a je možné jej kdykoliv ukončit (States of Jersey 2018b).

²¹ *Regulations* se zabývají politickými otázkami, pro které je nutné rozhodnutí celého *States of Jersey* (States of Jersey 2018b).

²² *Privy Council* je sbor poradců krále, který slouží jako důležité spojení mezi ministry a panovníkem. Je tvořen bývalými ministry a členy vrchních soudů (Hagen Schuler – Baker 2021).

²³ Během posledních voleb do *States of Jersey* získala *Reform Jersey* 10 křesel, *Jersey Liberal Conservatives* získala 2 křesla, strana *Progress* a strana *Jersey Alliance* získaly obě po 1 křesle (Commonwealth Parliamentary Association UK 2022).

2.1.2 Výkonná moc na ostrově Jersey

Vláda ostrova je sestavena krátce po volbách. Členové parlamentu volí *Chief Minister*²⁴, ten předloží parlamentu na požádání *Bailiffa* seznamu nominovaných politiků pro určené ministerské posty. Nakonec proběhne hlasování, při kterém každý člen parlamentu hlasuje pro jednu konkrétní osobu na jeden ministerský post. Nemůže však hlasovat pro sebe. Pokud není navržen jiný člen parlamentu, stává se poslanec ministrem, pokud ano, proběhne druhé hlasování, kde zvítězí ten, který má nadpoloviční počet hlasů (States of Jersey 2021).

Poté, co jsou jednotlivá ministerstva rozdělena konkrétním poslancům, dochází ke vzniku *Council of Ministers*, což je sbor ministrů, který funguje jako ostrovní vláda. Od té chvíle se *Chief Minister* oficiálně ujímá funkce. Prvním úkolem v jeho funkci je výběr *Deputy Chief Minister*, který funguje jako předseda *Council of Ministers* v době jeho nepřítomnosti. O své volbě musí informovat shromáždění (States of Jersey 2018c).

Hlavními úkoly *Council of Ministers* jsou rozvoj a prezentace svých společných strategických politik, stanovení priorit legislativních návrhů napříč jednotlivými ministerskými resorty, projednávání a následné schvalování politik v oblastech, které se přímo týkají obyvatelstva nebo vnějších vztahů ostrova. Každý z ministrů má na starosti specifické ministerstvo, ale prioritou jsou záležitosti *States of Jersey* obecně (States of Jersey 2022: 5).

2.1.3 Soudní moc na ostrově Jersey

Na ostrově funguje celkem 12 soudů a tribunálů (Gov.je 2010). Nejvýznamnějšími jsou *Royal Court* a *Court of Appeal*. *Royal Court* předsedá *Bailiff*, spolu s ním je zde i jeho zástupce *Deputy Bailiff*. Dále jsou členy *Jurats*, ti jsou jmenováni volebním kolegiem²⁵ a zastávají úřad až do svých 72 let. Specifickými soudci jsou *Commissioners*. Ty jmenuje *Bailiff* na částečný úvazek, a to pro konkrétní případ na předem určené období (Gov.je 2024). *Royal Court* zasedá každý pátek a projednává převážně obecné záležitosti (Gov.je 2010). *Court of Appeal* zasedá

²⁴ *Chief Minister* je předsedou vlády na ostrově Jersey (States of Jersey 2021).

²⁵ Volební kolegium je tvořeno *Bailiffem*, ostatními *Juraty*, 12 *Constabls*, členy *States of Jersey* a několika dalšími členy zastupujícími soudní moc na ostrovech (Tony's Musings 2017).

přibližně šestkrát ročně a projednává především odvolání proti rozhodnutí *Royal Court* v trestních a občanskoprávních záležitostech. Ve většině případů zde zasedají pouze 3 soudci²⁶ (The Royal Court of Jersey 2011).

Veškeré funkce, které jsou jakkoliv spojeny se soudní mocí na ostrově Jersey, jsou od roku 2004 součástí *Jersey Judicial Association*²⁷ (Gov.je 2007). Členové *Jersey Judicial Association* musí dodržovat soudní kodex, který se skládá z 19 bodů. Mezi těmito body je, že všichni členové musí být nestranní, apolitičtí a nesmí vykonávat žádné jiné zaměstnání, ani nesmí zastávat jinou veřejnou pozici. Mají právo na svůj soukromý život, ale musí dbát na to, aby se chovali důstojně a aby jejich chování bylo v souladu s jejich funkcí (Gov.je 2007).

2.2 Politické zřízení Guernsey, Sark a Alderney

2.2.1 Zákonodárná moc na ostrově Guernsey

Guernsey, oficiálním názvem *Bailiwick of Guernsey*, má jednokomorový parlament zvaný *States of Guernsey* nebo také *States of Deliberation*. Členy *States of Guernsey* jsou volení poslanci, kterých je 38 za ostrov Jersey a 2 za ostrov Alderney. Poslanci za ostrov Jersey jsou voleni v 7 volebních obvodech. Poslanci za ostrov Alderney jsou členy tamějšího parlamentu *States of Alderney* (The Royal Court of Guernsey 2016). Dalšími členy, kteří jsou však jmenováni Korunou a slouží zájmu ostrova nezávisle na politice, jsou *Bailiff*, *Deputy Bailiff*, *H.M. Procureur* a *H.M. Comptroller* (States of Guernsey 2023b: 4).

Bailiff předsedá *States of Guernsey* a na svůj post je jmenován Korunou na základě doporučení, které sepíše *Lieutenant-Governor*. Jeho pravomoci jsou téměř identické s těmi, které má *Bailiff* na ostrově Jersey. Jeho úkolem je kromě předsedání ostrovního parlamentu fungovat i jako jeho mluvčí a udržovat při debatách kázeň. Je odpovědný za řádný průběh shromáždění a za jeho činnost. Obdobně jako na ostrově Jersey i zde nemůže v parlamentu hlasovat. *Bailiff* na

²⁶ Ve specifických případech zde mohou zasedat i *Bailiff* nebo *Deputy Bailiff* (The Royal Court of Jersey 2011).

²⁷ *Jersey Judicial Association* je soudní asociací všech vykonavatelů soudní moci na ostrově Jersey (Gov.je 2007).

ostrově rovněž zastává důležitou roli v soudnictví na ostrově.²⁸ Svou funkci může vykonávat až do pětadesáti let věku (The Royal Court of Guernsey 2023d).

Deputy Bailiff je jmenován Korunou, a to na základě doporučení, které předloží *Bailiff*. Jeho hlavním úkolem je zastávat pravomoci *Bailiffa* v jeho nepřítomnosti. *H.M. Procureur* je hlavou advokátní komory na ostrově. Jeho hlavním úkolem je právní poradenství *States of Guernsey* a jednotlivým orgánům výkonné moci na ostrově. Pravomoci *H.M. Comptroller* jsou obdobné, jaké má *H.M. Procureur*, avšak jeho pozice je hierarchicky níže. Není mu však přímo odpovědný. Všichni výše zmínění mohou své funkce vykonávat až do pětadesát let (The Royal Court of Guernsey 2023d).

Lieutenant-Governor slouží jako oficiální komunikační kanál mezi *Bailiwickem* a Korunou. Jeho hlavními úkoly jsou předkládat návrhy na ocenění, udělovat medaile a pořádat slavnostní ceremoniály. Mimo jiné spadají do jeho pole působnosti i otázky migrace a národní bezpečnosti (The Royal Court of Guernsey 2011c).

Cílem shromáždění je navrhopvat a přijímat nové zákony, debatovat o stávajících a navrhopvat jejich úpravy. Členové parlamentu tvoří takzvané *Committees*²⁹, tedy výbory, které představují výkonnou moc na ostrově (States of Guernsey 2023b: 6–10). *States of Guernsey* zasedá převážně jednou za tři týdny s výjimkou školních prázdnin a zasedání trvá až tři dny (Gov.gg 2016a).

Kromě ostrovního parlamentu *States of Guernsey* funguje na ostrově rovněž jeden další legislativní orgán, a to *States of Election*. Jedná se o orgán, jehož jediným úkolem je zvolit nové Juraty. Členy *States of Election* jsou *Bailiff*, 38 poslanců *States of Guernsey*, *H. M. Procureur*, *H. M. Comptroller*, 16 juratů, 10 rektorů a 34 *Douzaines*³⁰. Ke zvolení nového jurata je zapotřebí, aby získal nadpoloviční většinu. Na každém zasedání *States of Election* je zvolen maximálně jeden nový jurat (The Royal Court of Guernsey 2011b).

²⁸ Více viz kapitola 2.2.3 Soudní moc na ostrově Guernsey.

²⁹ Více viz kapitola 2.2.2 Výkonná moc na ostrově Guernsey.

³⁰ *Douzaines* jsou správci farností na ostrově Guernsey (The Royal Court of Guernsey 2011d).

Většina poslanců je, podobně jako na ostrově Jersey, nezávislá a nejsou členy žádné politické strany či hnutí. Stranou s nejvíce mandáty je *Guernsey Partnership of Independents*. Druhou stranou, která zasedá ve *States of Guernsey* je *The Guernsey Party*. Třetí registrovaná strana na ostrově, která však nezískala dostatek hlasů, aby získala křesla v parlamentu, je *The Alliance Party Guernsey*. Během posledních voleb roku 2020 se do parlamentu dostalo 22 nezávislých politiků a 16 členů výše zmíněných politických stran (Commonwealth Parliamentary Association UK 2020).

2.2.2 Výkonná moc na ostrově Guernsey

Ve *States of Guernsey* se nesestavuje vláda. Namísto toho je legislativní i výkonná funkce v pravomoci poslanců *States*. Ti vytváří takzvané *Committees of States*, přičemž každý zvolený poslanec je na základě hlasování přiřazen k jedné z nich. Krátce po volbách do *States of Guernsey* zvolí poslanci předsedy každé z *Committee*. Ti následně představí seznam svých preferovaných kandidátů z řad poslanců *States*, které by do své *Committee* chtěli. O jejich následném přidělení rovněž rozhodnou samotní poslanci. Kromě poslanců mohou být členy až další dvě osoby. Většinou se jedná o experty na problematiku, kterou má na starosti daná *Committee*. Jejich členství ve výboru musí následně schválit parlament (States of Guernsey 2023b: 10–11).

Každá z *Committee* může přednést návrhy na změnu stávajících zákonů nebo vytvořit zákony nové. Dále pak provádí dohled nad výkonem státních zaměstnanců a dalších zaměstnanců veřejného sektoru. Tento dohled by měl být omezen pouze na politické záležitosti přímo definované v mandátu *Committee* a neměl by přímo zasahovat do každodenních záležitostí (States of Guernsey 2023b: 10–11).

Šest nejdůležitějších *Committees* se nazývá *Principal Committees* a v jejich čele se nachází *The Policy & Resources Committee*. Ta má na starosti koordinaci politik a vedení procesu plánování nových politik v rámci hlavních šesti *Committees*. V jejím čele stojí předseda a čtyři poslanci *States of Guernsey*, kteří nesmí být členy žádné z šesti nejdůležitějších *Committees*. Jeden z jejich členů je pověřen, aby se stal předsedou *States of Guernsey* pro oblast vnějších vztahů. Od roku 2016 je známá také jako *Senior Committee* (Gov.gg 2016b).

2.2.3 Soudní moc na ostrově Guernsey

Na ostrově funguje celkem osm soudů (The Royal Court of Guernsey 2023b). Dva nejdůležitější jsou *Royal Court* a *Court of Appeal*. Kromě výše zmíněných fungují na ostrově ještě *Magistrate's Court*, u kterého začíná většina trestních případů na ostrově a který ty závažnější předává *Royal Court*. Dalším je *Ecclesiastical Court*, který řeší dědické a pozůstalostní záležitosti (Carey Olsen 2024). Dalším soudem je *Judicial Committee of the Privy Council*, který funguje jako poslední odvolací soud pro případy, které byly posuzovány u *Magistrate's Court*, *Royal Court*, *Court of Alderney*, který funguje na ostrově Alderney a *Court of the Seneschal*, který funguje na ostrově Sark (The Royal Court of Guernsey 2023f). Zbývajících soudy jsou *Contracts Court* a *Court of Chief Pleas* (The Royal Court of Guernsey 2023b).

Royal Court of Guernsey předsedá *Bailiff*, případně *Deputy Bailiff* či *Judge of the Royal Court*, jehož úlohou je rozhodovat o právních a procedurálních otázkách. Kromě těchto funkcionářů zasedají v *Royal Court* rovněž jurati, kteří jsou vybráni States of Election, aby tvořili stálou porotu. *Royal Court* se obvykle zabývá vážnějšími trestními případy. Dále *Royal Court* vykonává dohled nad fungováním soudů na ostrově Alderney a Sark v občanskoprávních záležitostech (Guernsey Law Officers of the Crown 2018: 1).

Předsedou *Court of Appeal* je *Bailiff*. Ostatní členy z řad soudců jmenuje panovník Spojeného království. *Court of Appeal* slouží jako odvolací soud pro ostatní soudy na ostrově. *Court of Appeal* má naplánováno 5 zasedání ročně, ale v praxi zasedá vždy, kdy je to nutné. *Court of Appeal* není hierarchicky nadřazený *Royal Court* (The Royal Court of Guernsey 2023e).

2.2.4 Politické zřízení ostrova Sark

Parlament na ostrově Sark se jmenuje *Chief Pleas*. Poslanci, kteří mu zasedají, se jmenují *Conseillers*. Celkem jich v parlament zasedá 28. Všichni *Conseillers* jsou demokraticky voleni na 4 roky občany ostrova během voleb, které se konají každé dva roky a během nichž se vystřídá polovina zvolených *Conseillers*. Kromě volených *Conseillers* zasedají v *Chief Pleas* ještě dvě nevolené osoby – vrchní soudce ostrovního soudu *Seneschal* a vrcholný představitel

ostrova *Seigneur*³¹. *Seneschal* funguje jako předseda, ale nemá právo vystupovat v debatách ani hlasovat. *Seigneur* má právo vystupovat v debatách, ale rovněž nemá právo hlasovat. *Chief Pleas* má pravomoci vydávat zákony o občanskoprávních záležitostech, které nejsou v rozporu s těmi, které vydal *States of Guernsey* (The Royal Court of Guernsey 2011f).

Ostrovním soudem je *Court of the Seneschal*. Ten má neomezenou jurisdikci v občanském právu, ale omezenou jurisdikci v trestním právu. Závažné případy v oblasti trestního práva jsou předávány *Royal Court*, kterému jsou rovněž předávány odvolání od *Court of the Seneschal* (Court of the Seneschal of Sark 2020). Vrchního soudce, takzvaného *Senechal*, jmenuje vrchní představitel ostrova *Seigneur*, kterému k tomu dá souhlas *Lieutenant Governor* z *Bailiwicku Guernsey*. *Senechal* vykonává svoji funkci doživotně, pokud dobrovolně neodejde do důchodu nebo jej *Lieutenant Governor* neodvolá z funkce. Kromě něj soudu může předsedat i jeho zástupce *Deputy Senechal*. Kromě výše zmíněných zasedají u soudu rovněž *Lieutenant Senechals*, které do funkce jmenuje *Lieutenant Governor* z řad advokátů *Royal Court* nebo advokátů či právních zástupců ze Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku s minimálně 10 lety zkušeností (The Royal Court of Guernsey 2011a).

2.2.5 Politické zřízení ostrova Alderney

Parlamentem ostrova Alderney je *States of Alderney*. *States of Alderney* nemá oddělenou zákonodárnou a výkonnou moc. Jeho členy jsou *President of Alderney* a 10 poslanců. Členové jsou rozděleny do čtyř *committees*, ty fungují jako výkonné orgány ostrova (States of Alderney 2023). Dva poslanci rovněž zasedají ve *States of Guernsey*. *President of Alderney* je volen každé čtyři roky. Každé 2 roky je rovněž zvolena polovina poslanců (States of Alderney 2020). *President of Alderney* předsedá *States of Alderney* a jeho úkolem je hlídat hladký průběh politického procesu. Zároveň zde působí také jako velvyslanec. *States of Alderney* zasedá jednou do měsíce (States of Alderney 2023).

Ostrovním soudem je *Court of Alderney*. Ten má neomezenou jurisdikci v oblasti občanskoprávních záležitostech a částečně omezenou jurisdikci v oblasti trestněprávních

³¹ *Seigneur* je vrcholným představitelem ostrova Sark. Označení pro ženu v této funkci je *Dame* (Institute of Island Studies 2016).

záležitostí. Závažnější činy v oblasti trestního práva předává, podobně jako ostrov Sark, *Royal Court of Guernsey*. V soudu zasedá 7 juratů. Jeden z juratů, *Chairman of the Court*, soudu rovněž předsedá. Všechny juraty do funkce jmenuje *Lieutenant-Governor* (The Royal Court of Guernsey 2023a). Juraté většinou nemají právní kvalifikaci. V otázkách práva jim proto radí soudní úředník *Greffier* (Alderney Court Office 2017).

3. Vztahy se Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska

Za vznikem statusu korunních dependencí stojí dlouhodobý historický vývoj popsáný v předešlých kapitolách. Korunní dependence, tak jak je známe dnes, vznikly sepsáním deklarace roku 1950, pro kterou se vžil název *The 1950 declaration*. Do té doby byly nynější korunní dependence součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (Torrance 2023: 25).

Korunní dependence Jersey a Guernsey nejsou součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, ale jedná se o samosprávné území pod částečnou správou Koruny. Obě dependence mají vlastní samosprávu, vlastní fiskální systém³² a vlastní justiční systém (Ministry of Justice 2011: 2). Za zřízení ústavního vztahu mezi těmito dependencemi a Spojeným královstvím je zodpovědné britské *Ministry of Justice*³³ skrze *Crown Dependencies Unit*, která je součástí tohoto ministerstva (Torrance 2023: 12). Konkrétní ústavní vztah však není právně zakotven v žádném formálním ústavním dokumentu. Vláda Spojeného království je ve vztahu k ostrovům odpovědná pouze za zajištění jejich obrany a mezinárodní vztahy (Ministry of Justice 2020: 1).

Hlavou obou dependencí je panovník Spojeného království. Oběma vládne skrze své zástupce *Lieutenant-Governors*. V *Privy Council* má odpovědnost za záležitosti týkající se ostrova *Lord Chancellor and Secretary of State for Justice*³⁴ s pomocí ministra spravedlnosti, který má na starosti oblast obchodu na ostrovech (Ministry of Justice 2020: 1).

³² Oba ostrovy mají vlastní libry. Na ostrově Guernsey se tiskne *Guernsey Sterling* (The Islands of Guernsey 2022). Na ostrově Jersey se tiskne *Jersey Sterling*. Tyto měny mají stejnou hodnotu jako britská libra, kterou lze na ostrovech platit. Opačně to však nejde a ostrovní libry jsou tak neplatné na území britských ostrovů (Jersey.com 2023).

³³ *Ministry of Justice* je britským ministerstvem spravedlnosti.

³⁴ *Lord Chancellor and Secretary of State for Justice*, volně přeloženo jako Lord kancelář a státní tajemník pro spravedlnost, je jmenován panovníkem na doporučení předsedy vlády. Stojí v čele ministerstva spravedlnosti jakožto státní tajemník pro spravedlnost (UK Parliament 2010).

Občané Normanských ostrovů mají britské občanství. Kromě toho mají obě dependence spolu se Spojeným královstvím jednotné cestovní pasy, které jsou na ostrovech vydávány skrze *Lieutenant-Governora*. Mezi Bailiwicky Guernsey a Jersey, Spojeným královstvím, ostrovem Man a Irskou republikou je zavedena společná cestovní oblast, která umožňuje občanům zmíněných území v rámci této dohody svobodně cestovat (Ministry of Justice 2020: 2).

Změna primární legislativy na ostrovech vždy vyžaduje schválení panovníkem. Navíc každá legislativní změna je kontrolována Ministerstvem spravedlnosti Spojeného království, aby nebyly v rozporu s mezinárodními závazky nebo ústavními principy (Ministry of Justice 2020: 2). Oproti tomu Spojené království nemůže přijmout žádnou legislativu, která by se týkala korunních dependencí, bez předchozí konzultace s představiteli ostrova (Torrance 2023: 20).

Ostrovky jsou po ekonomické stránce soběstačné. Oba Bailiwicky nedostávají od Spojeného království žádné granty. Na druhou stranu neplatí žádné příspěvky a jejich občané neplatí britské daně. Finance obě dependence získávají především ze svých daní. Oba ostrovky však dobrovolně přispívají do rozpočtu obrany Spojeného království. Jersey spolufinancuje *Royal Militia Island of Jersey* a Guernsey spolufinancuje *Alderney Breakwater* (Torrance 2023: 15–16).

Spojené království vede na ostrovech takzvanou „*Good Government*“. Tu roku 2000 popsal Lord Bach při parlamentním proslovu takto: „Koruna je v konečném důsledku zodpovědná za dobrou vládu Korunní závislosti. To znamená, že za okolností vážného zhroucení nebo selhání výkonu spravedlnosti nebo občanského pořádku by zbytková výsadní moc Koruny mohla být použita k zásahu do vnitřních záležitostí Normanských ostrovů a Ostrova Man“³⁵ (Ministry of Justice 2011: 4).

Od roku 1. ledna 2021 funguje mezi Bailiwicky Jersey a Guernsey, ostrovem Man a Spojeným královstvím dohoda, která specifikovala celní ujednání mezi jednotlivými aktéry. Tento

³⁵ „The Crown is ultimately responsible for the good government of the Crown Dependencies. This means that, in the circumstances of a grave breakdown or failure in the administration of justice or civil order, the residual prerogative power of the Crown could be used to intervene in the internal affairs of the Channel Islands and the Isle of Man.“ (Ministry of Justice 2011: 4).

dokument byl prvně sepsán již roku 2018, ale další tři roky trvalo, než vešel v platnost. Dohoda se týká odstranění dovozních a vývozních cel a zavedení společného sazebníku vůči třetím zemím (Gov.gg 2021: 3).

4. Zahraničně politické vztahy

Obě královské dependence nejsou mezinárodně uznány jako nezávislé státy, nýbrž jako oblasti, za které je zodpovědné Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Kvůli tomu nemohou podepsat žádné mezinárodní dohody.³⁶ Za mezinárodní vztahy ostrovů je zodpovědné Spojené království (Torrance 2023: 26). Tato oblast byla podrobně popsána v dokumentech *International Identity Frameworks*, volně přeloženo jako Mezinárodní rámce identity. Tyto dokumenty byly sepsány mezi lety 2007 a 2008 pro každou dependenci zvlášť (Torrance 2023: 29). Dle těchto dokumentů nemůže přijmout Spojené království žádnou mezinárodní dohodu bez předchozí konzultace s dependencemi. Zároveň musí respektovat potencionální odlišné názory dependencí a při vyjednávání je musí brát v potaz. V případě, že Spojené království přijímá mezinárodní dohodu, tak ji může se souhlasem konkrétní dependence přijmout i za ni. Spojené království rovněž umožňuje, aby se konkrétní dohody mohly implementovat na korunní dependence i později. V případě, že jedna z dependencí přijme určitou legislativu, je i za její implementaci zodpovědné Spojené království (Torrance 2023: 26).

Vztah s Evropskou unií, případně Evropskými společenstvími, byl specifický. Tento vztah byl definován v protokolu 3, Smlouvě o přistoupení Spojeného království do Evropských společenství roku 1972. V této smlouvě bylo definováno, že ostrovy budou součástí celní unie a jednotného trhu. V ostatních bodech byly ostrovy brány jako 3. země. Tento status měly ostrovy až do odchodu Spojeného království z EU, čímž formální vztah mezi nimi a EU zanikl. Po Brexitu byla vytvořena nová dohoda, takzvaná *EU–UK Trade and Cooperation Agreement*. Dohoda mimo jiné specifikuje podmínky pro obchod zboží a rybolovnou politiku mezi Normanskými ostrovy a EU. Ostrovy mají v EU vlastní kancelář – *The Channel Islands*

³⁶ Jediný případ, kdy je možné, aby královské dependence mohly samy uzavřít mezinárodní dohodu, je skrze pověřovací dopis, takzvaný *Letter of Entrustment*, který jim vydá vláda Spojeného království pro konkrétní dohodu. Většinou se jedná o dohody týkající se výměny informací o daních mezi dependencemi a třetími zeměmi (Torrance 2023: 25).

Brussels Office, která hájí jejich zájmy a slouží jako ústřední kontaktní místo mezi nimi institucemi EU (Gov.je 2018).³⁷

Normanské ostrovy jsou zastoupeny v několika mezinárodních organizacích. Mezi nimi je například *British–Irish Council*, který se zaměřuje na podporování pozitivních vztahů mezi obyvateli britských ostrovů a poskytuje fórum pro konzultaci a spolupráci mezi členy, kterými jsou kromě Normanských ostrovů ještě Spojené království, Irská republika, zástupci Skotska, Severního Irska, Walesu a ostrova Man (British-Irish Council 2006). Další významnou organizací je *Commonwealth Parliamentary Association*. Ta se zabývá spoluprací mezi zákonodárnými sbory vybraných států, především v Evropě a na amerických kontinentech. Zaměřuje se primárně na budování parlamentních kapacit a dohled nad veřejnými financemi a posílení řádné státní správy britských zámořských území (Commonwealth Parliamentary Association UK 2017). Další organizací je *Council of Environment Ministers of UK Overseas Territories and Crown Dependencies*. Ta se zabývá ochranou životního prostředí a jejími členy jsou kromě královských dependencí i britská zámořská území (Torrance 2023: 14).

Ostrovy jsou členy *International Island Games Association* neboli Mezinárodní asociace ostrovních her, kde proti sobě každé 2 roky soutěží zástupci členských ostrovů (International Island Games Association 2018). Členy jsou kromě ostrovů Jersey a Guernsey, i Sark a Alderney (International Island Games Association 2011).

Speciální vztah mají ostrovy s Francií. Na obou ostrovech se nachází francouzské honorární konzuláty, které jsou spravovány francouzským velvyslanectvím v Londýně. Sám francouzský velvyslanec ostrovy roku 2016 navštívil. Na ostrově rovněž fungují organizace *Alliance Français* na Jersey a *Cercle Français* na Guernsey, které pomáhají zlepšit francouzštinu obyvatel na ostrovech a propagují francouzskou kulturu. Ostrov Jersey je dokonce členem *Assemblée Parlementaire de la Francophonie*³⁸ (Bureau des Îles Anglo-Normandes 2013). Roku 2023 podepsaly ostrovy dohody o vzájemné spolupráci s francouzským departementem

³⁷ Text je parafrázován ze zdroje, který se zabývá výhradně vztahem mezi Bailiwickem Jersey a EU. Nicméně dle oficiální výroční zprávy *States of Guernsey* pro rok 2023 (States of Guernsey 2023a: 6), byl a je tento vztah téměř identický s tím, který má Guernsey a EU.

³⁸ *Assemblée Parlementaire de la Francophonie* je mezinárodní organizace parlamentů frankofonních zemí. Ostrov Jersey zde reprezentují členové *States of Jersey*, kteří hovoří francouzsky (States of Jersey 2018a).

Ille-et-Vilaine a regionem Bretaň (BBC 2023). Rovněž jsou oba ostrovy od roku 2022 součástí takzvané *Maritime Security Treaty* neboli Smlouvy o námořní bezpečnosti, mezi Spojeným královstvím a Francií. Tato smlouva má za cíl zajistit bezpečnost námořní dopravy především proti teroristickým útokům (Leach 2022).

Se Spojenými státy americkými mají podepsanou dohodu FATCA – *The Foreign Account Tax Compliance Act*, volně přeloženo jako Zákon o dodržování daňových předpisů pro zahraniční účty. Tato dohoda byla vytvořena mezi *United States Internal Revenue Service*³⁹ a ostrovními vládami. Jedná se o dohodu, jejímž cílem je zabránit osobám ze Spojených států amerických, aby se pomocí účtů mimo Spojené státy vyhnuli zdanění (HSBC 2015).

Kromě výše zmíněných Spojených států amerických mají ostrovy obdobné dohody podepsané s několika dalšími státy. Dle oficiálních webových stránek ostrovních parlamentů Gov.gg (Gov.gg 2016c) a Gov.je (Gov.je 2015), mají oba ostrovy dohody s Argentinskou republikou, Australským společenstvím, Belgickým královstvím, Brazílskou federativní republikou, Čínskou lidovou republikou, Českou republikou, Dánskem, Faerskými ostrovy, Finskou republikou, Francouzskou republikou, Grónskem, Chilskou republikou, Indickou republikou, Indonéskou republikou, Irskem, Islandem, Italskou republikou, Japonskem, Jihoafrickou republikou, Kanadou, Korejskou republikou, Lotyšskou republikou, Maďarskem, Nizozemskem, Novým Zélandem, Norským královstvím, Polskou republikou, Portugalskou republikou, Rakouskou republikou, Rumunskem, Slovinskou republikou, Spojenými státy mexickými, Spolkovou republikou Německo, Švédským královstvím, Švýcarskou konfederací, Tureckou republikou a pochopitelně se Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska. S dalšími státy, které zde přímo jmenovat nebudu, má uzavřenou dohodu vždy jen jeden z ostrovů a nikoli oba dohromady.

Z textu výše lze usoudit, že navzdory tomu, že je za zahraniční politiku ostrovů zodpovědné Spojené království, tak mají ostrovy značný vliv v této oblasti. Kromě toho, že jsou členy několika mezinárodních organizací, tak mají rovněž sepsáno velké množství dohod se třetími státy a mezinárodními organizacemi.

³⁹ *United States Internal Revenue Service* je agentura *United States Department of the Treasury* neboli Ministerstva financí USA, která se zabývá výběrem daní (Segal 2024).

5. Královské dependence jako offshore finanční centra a daňové ráje

Dle *IMF* (International Monetary Fund 2000) lze offshore finance definovat jako poskytování finančních služeb nerezidentům. Mezi tyto služby patří přijímání vkladů, poskytování půjček, správa fondů, pojištění, svěčenectví, ochrana majetku, podnikové plánování a daňové plánování. Offshore finanční centra jsou pak centra, kde většina transakcí finančního sektoru probíhá mezi nerezidenty daného centra. Většina offshore finančních center má nízké nebo nulové zdanění, nízké finanční regulace, udržují bankovní tajemství a jsou anonymní. Daňové ráje lze, dle *Michigan State International Law Review* (Michigan State International Law Review 2021), definovat jako státy, které nabízí nízké nebo dokonce žádné zdanění a postrádají finanční transparentnost. Většinou se jedná o země třetího světa, které se tím snaží přilákat obchod ze zahraničí. Reálný rozdíl mezi oběma dvěma termíny je však zanedbatelný a záleží výhradně na konotaci. Offshore finanční centrum zní podstatně lépe, a tak jej využívají ostrovy. Termín daňové ráje oproti tomu využívají kritici (Michigan State International Law Review 2021).

Jako offshore finanční centra byly označeny obě dependence organizacemi *OECD*⁴⁰, *Financial Stability Forum* a *Tax Justice Network*. Ty se mimo jiné zabývají právě definováním jurisdikcí, které fungují jako offshore finanční centra a daňové ráje (Tax Justice Network 2007). Organizace *Tax Justice Network* (Tax Justice Network 2021) označila roku 2021 ostrovy za jedny z největších daňových rájů na světě. Ostrov Jersey se umístil na 8. místě a ostrov Guernsey na 17. Tato organizace udělala stejný rozbor i roku 2019 a Jersey tehdy skončil na 7. a Guernsey na 15. místě. (Tax Justice Network 2019). Ostrov Jersey se tedy mezi lety 2019 a 2021 posunul o 1 příčku níže a ostrov Guernsey se posunul o 2. To indikuje mírné zlepšení v oblasti boje proti daňovým rájům. Jersey se umístil hůře kvůli většímu objemu přímých zahraničních investic (BBC 2019). Mluvčí vlády na ostrově Guernsey řekl, že index, podle kterého byl žebříček od *Tax Justice Network* sestaven, postrádá důvěryhodnost a nereflektuje boj ostrova proti finanční kriminalitě (BBC 2019).

⁴⁰ *OECD* neboli Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, je mezinárodní organizace sdružující vlády a občany členských států a soukromý sektor, která řeší ekonomické, sociální a environmentální problémy (OECD 2020: 10–11).

Ostrovy byly dokonce do roku 2019 na černé listině daňových rájů EU, avšak po hlasování v Evropském parlamentu byly z tohoto seznamu, spolu s dalšími 23 státy a regiony, odstraněny. Ostrovy se musely zlepšit ve třech kritériích, aby byly z této listiny odstraněny. První z nich je zvýšení transparentnosti. S tou souvisí i automatická výměna informací. Druhou je spravedlivá daňová soutěž. Třetí a poslední je povinnost implementace doporučení, která zveřejnila *OECD* (European Commission 2019). Margaret Hodge, poslankyně v britském parlamentu, však ostrovy i poté kritizovala, že neplnily své sliby a že nejsou transparentní a nezavedly veřejné rejstříky (Davies 2023). Roku 2021 dokonce probíhala v Evropském parlamentu debata, zdali by se neměly normanské ostrovy vrátit na černou listinu (Pertington 2021). K dubnu 2024 však stále zůstávají mimo ni (European Council – Council of the European Union 2023).

Bankovníctví a celkově oblast financí je pro ostrovy palčivé téma. Obě dependence jsou na finančnictví v podstatě závislé. Na ostrově Guernsey se finanční sektor podílel na 44 % HDP k roku 2023 o celkové hodnotě přibližně 1,2 miliardy liber (Gov.gg 2023). Na ostrově Jersey to bylo tentýž rok 36,7 % o celkové hodnotě přibližně 2,1 miliardy liber (Policy Centre Jersey 2023a). Většina osob, které pracují v oblasti finančnictví na ostrově Guernsey, se věnuje správě fondů, bankovníctví nebo svěřenectví. Na ostrově Jersey převládá bankovníctví a správa svěřenských fondů a společností (Tostevin 2018).⁴¹

Z offshore finančnictví na ostrovech však profituje i Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Dle *Bedell Group* (Bedell Group 2009) směřují ostrovy část svého kapitálu do britských finančních center, jako je například Londýn, a tím poskytují britskému bankovnímu systému vysokou podporu likvidity.

Nejdůležitějším krokem ke změně fungování ostrovů jako offshore finančních center bylo již zmíněné přijetí plánu *OECD*, který se skládá ze dvou částí, takzvaných pilířů. První pilíř má za cíl nutit platit nadnárodní společnosti daně tam, kde vytváří reálnou hodnotu. Druhý zase ukládá ostrovům zvýšit nejnižší možnou sazbu zdanění na 15 %. Tento plán byl roku 2023 přijat a jeho implementace vejde v platnost roku 2025 (States of Jersey 2023). To by mohlo

⁴¹ Jednotlivé složky rozvrstvení pracujících osob i s procentuálním zastoupením jsou podrobně popsány v příloze Obrázek 1.

mít za následek, dle mého osobního názoru, určitou ztrátu atraktivity ostrovů pro zahraniční nadnárodní společnosti, které využívaly ostrovy jako daňové ráje.

6. Budoucí vývoj regionu

Vztah mezi Normanskými ostrovy a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku je velice specifický a složitý. Není proto divu, že se napříč historií objevilo velké množství osob, které volaly po jeho částečné reformě či naprosté změně. Kvůli relevantnosti jsem se však rozhodl, že použiji výhradně návrhy z posledních 15 let.

V období před Brexitem se začaly objevovat první požadavky toho, že je potřeba výraznější reforma vztahu mezi Normanskými ostrovy a Spojeným královstvím. Například Roger Perrot, bývalý advokát na ostrově Guernsey, řekl, že Vláda Spojeného království zneužívá tohoto vztahu ve svůj vlastní prospěch (BBC 2011). Alastair Sutton, poradce pro záležitosti EU na ostrově Guernsey, roku 2010 tvrdil, že je potřeba, aby si ostrov Guernsey vybuodoval vlastní nezávislou identitu. Dle jeho názoru je jedním z problémů ostrova právě to, že je vnímán jako nedílná součást Spojeného království a nikoli jako samostatný subjekt (Island Life 2010).

O budoucnosti vztahů mezi ostrovem Guernsey a Spojeným královstvím hovořil roku 2011 tehdejší *Bailiff* ostrova Guernsey, Sir Geoffrey Rowland. Ten řekl, že si myslí, že se nezmění vztah s Korunou, ale že je důležité, aby se ostrov vzdaloval od Vlády Spojeného království. Tento akt by však neměl znamenat nezávislost ostrova (Island Life 2010). Názor na toto téma měl tehdy i bývalý *Bailiff* ostrova Jersey, Sir Philip Bailhache. Ten roku 2010 prohlásil, že by se měl ostrov Jersey připravit na možnost, že by se v budoucnosti mohl stát nezávislým státem, ale že by ani to nemělo ovlivnit vztah s Korunou (Island Life 2010).

Nejvýraznější diskuze o změně statusu Normanských ostrovů ve vztahu ke Spojenému království proběhla během Brexitu. Jednou z nejvýraznějších osobností, která volala po změně, byl bývalý ministr *Commerce & Employment Department*⁴² na ostrově Guernsey, Kevin Stewart. Ten roku 2019 navrhl, aby ostrov Guernsey uspořádal simulaci, která by ukázala, jak by ostrov fungoval, kdyby vyhlásil nezávislost. To, spolu s tvrzením, že sledují potencionální možnosti v oblasti nezávislosti ostrova, by dle jeho slov Spojenému království ukázalo jasný

⁴² *Commerce and Employment Department* neboli department obchodu a zaměstnanosti, byl mezi lety 2004 až 2016 jeden z 10 departmentů, které spolu s takzvaným Policy council tvořily výkonnou složku moci na ostrově Guernsey (Gov.gg 2004).

signál. Stewart dále tvrdí, že kdyby ostrov byl loajální ke Koruně, ale zároveň nezávislý, tak by výhody tohoto vztahu výrazně předčily nevýhody. Nezávislost ostrova by však podle Stewarta neznamenal, že by byla přerušena veškerá pouta mezi ním a Spojeným královstvím, ale pouze to, že by byl ostrov nezávislý a vyjednal si určité věci, které je potřeba vyjednat (Guernsey Press 2019).

S další možností změny postavení korunních dependencí přišel ve stejný rok politik z ostrova Guernsey a člen jedné z tamějších *Committee* odpovědný za vnější záležitosti, Jonathan Le Tocq. Ten přednesl návrh, že by měly Normanské ostrovy vytvořit konfederaci. Tato konfederace by údajně posílila ostrovy při řešení společných problémů. V praxi by to fungovalo tak, že by byla jedna ústřední *Committee* pro všechny ostrovy, jejímiž členy by byli poslanci z ostrovních parlamentů. Tyto parlamenty by rovněž rozhodovaly, o kterých záležitostech bude tato *Committee* jednat (Jersey Evening Post 2019).

S dalším plánem na změnu statusu přišel britský konzervativní poslanec Andrew Rosindell. Ten roku 2017 přednesl britskému parlamentu návrh, že by se korunní dependence mohly podílet na chodu Spojeného království tak, že by do britského parlamentu mohly volit poslance. Jeho návrh počítal s tím, že by každá z dependencí představovala jeden volební obvod. Tento návrh podpořil argumentem, že Skotsko, Wales a Severní Irsko mají své poslance, zatímco korunní dependence nikoliv. A to i přes to, že za ně má Spojené království určitou odpovědnost. V případě Skotska uvedl, že je nyní téměř stejně autonomní, jako korunní dependence (PA Adviser 2017).

Další britský konzervativní poslanec a nynější předseda výboru pro spravedlnost, takzvaného *Justice Committee*, sir Bob Neill na konci března 2024 uvedl, že by měl být upraven nynější vztah mezi korunními dependencemi a Spojeným královstvím v oblasti zahraniční politiky. Dle jeho slov vláda Spojeného království zastupuje zájmy dependencí jen v případech, kdy jsou zájmy dependencí v souladu s těmi, které vláda zastává. Proto on i jeho výbor volají po větším zapojení dependencí do rozhodování v této oblasti. Dle jeho slov by měly mít všechny korunní dependence vlastní úředníky, kteří by se účastnili jednání týkajících se mezinárodního obchodu, který se těchto dependencí týká. Tento plán výbor pro spravedlnost dále rozvedl ve zprávě Ústavní vztah s korunními závislostmi – v originále *The Constitutional Relationship with the Crown Dependencies*. Tato zpráva rovněž obsahovala pasáž, kde bylo uvedeno, že by

měly korunní dependence, *Ministry of Justice* a *Department for Business and Trade*⁴³ v této oblasti společně spolupracovat (UK Parliament 2024).

Jednou z možných změn statusu korunních dependencí je jejich přejmenování. S touto možností naposledy přišel na začátku roku 2024 již jednou zmíněný Sir Philip Bailhache. Ten v Radio Manx, které vysílá na ostrově Man⁴⁴, prohlásil, že by měl být nahrazen termín korunní dependence za korunní teritoria. Posléze to odůvodnil tak, že byť jsou ostrovy závislé na obraně Spojeným královstvím, tak v oblasti mezinárodní politiky aspirují na to hrát důležitější roli (Yettram 2024). Obdobný názor zastává bývalý *Chief Minister* ostrova Guernsey, Gavin St Pier. Ten roku 2023 prohlásil, že by měly být královské dependence přejmenovány na korunní dominia (McLoughlin 2023).

⁴³ *Department for Business and Trade* je britským ministerstvem obchodu.

⁴⁴ Ostrov Man je, podobně jako Normanské ostrovy, korunní dependencí (The Royal Family 2024).

Závěr

Normanské ostrovy jsou korunními dependencemi Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Za vznikem jejich statusu stojí dlouhodobý historický vývoj, během kterého představovaly ostrovy strategicky důležitou oblast, jež byla důležitá jak z vojenského hlediska, tak z hlediska mezinárodního obchodu. Status korunní dependence, který ostrovy nesou dodnes, vznikl roku 1950 a během následujících let se vyvinul do podoby, kterou známe dnes.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo podrobně charakterizovat současné formální a neformální vztahy mezi Normanskými ostrovy a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska. Součástí tohoto cíle bylo i podrobně popsat historický vývoj, který vedl k nynějšímu politickému uspořádání regionu a zjistit, zdali existuje diskuze na téma změny postavení Normanských ostrovů vůči Spojenému království.

Nynější vztah korunních dependencí Jersey a Guernsey je výsledkem dlouhodobého historického vývoje. Samotný status korunních dependencí vznikl v roce 1950, ale od té doby se stále vyvíjí. Dnes je Spojené království odpovědné pouze za obranu a zahraniční politiku ostrovů. Z mé práce však vyplynulo, že za zahraniční politiku ostrovů je Spojené království zodpovědné pouze po formální stránce a dnes je jeho hlavním úkolem za ostrovy pouze podepisovat mezinárodní dohody a spolupráce. Ostrovy jsou však v této oblasti de facto samostatné a dohody, které Spojené království podepisuje, mohou odmítnout, zažádat si o výjimky anebo na ně mohou být případně aplikovány později.

Za relevantní nezávislostí Normanských ostrovů na mezinárodní scéně stojí především jejich specifický status. Ten jim umožňuje skrze Spojené království navazovat diplomatické a obchodní vztahy a utvářet a podepisovat dohody s dalšími aktéry. To jim mimo jiné umožňuje navazovat více než výhodné ekonomické vztahy se třetími zeměmi, a především se zahraničními korporacemi, které využívají ostrovy jako daňové ráje. Velmi důležitý je taktéž fakt, že jsou ostrovy kulturně i politicky blízké nejen ke Spojenému království, ale také k Francii, v jejíž blízkosti se nachází.

Navzdory tomu, že ostrovy představovaly strategicky významnou oblast od raného středověku až do konce druhé světové války a o jejich obsazení se pokoušel nespočet evropských států, dnes tuto významnou úlohu poztrácí. Důležitost, kterou ztratily z vojenského hlediska však získaly v oblasti offshore finančnictví. Ostrovy jsou vyhlášeny jako offshore finanční centra a daňové ráje. Toto odvětví představuje stěžejní pilíř tamější ekonomiky a pracuje v něm nezanedbatelná část zdejších obyvatel. Oba ostrovy za to však byly kritizovány mnoha mezinárodními aktéry včetně organizací jako *OECD* a EU. V této oblasti je však pravděpodobné, že do roku 2025 dojde k podstatnému zlepšení, jelikož se ostrovy zavázaly, že budou dodržovat mezinárodní dohody, které uzavřely s výše zmíněnými organizacemi.

Z mé práce rovněž vyplývá, že existuje diskuze na téma změny postavení Normanských ostrovů vůči Spojenému království. Tato diskuze se vede dlouhodobě, ale v mainstreamu se nejčastěji objevovala na počátku druhé dekády jednadvacátého století a následně během a po Brexitu. Hlavními iniciátory byli především politici a významné osobnosti z Normanských ostrovů a politici z britského parlamentu. Návrhy, které by měly za následek více či méně podstatnou změnu statusu obou dependencí, byly velice heterogenní. Nelze však říci, že by se jeden z návrhů objevoval výrazně častěji než jiné. Už z tohoto důvodu se domnívám, že se žádná podstatná změna v postavení Normanských ostrovů vůči Spojenému království v nejbližší době konat nebude.

Zdroje

Alderney Channel Islands (2013). *WWII Occupation* (<https://www.visitalderney.com/our-island/heritage/wwii-occupation/>, 26.2.2024).

Alderney Court Office (2017). *About the Alderney Court* (<https://courtofalderney.gg/>, 16.3.2024).

BBC (2011). *Call for greater distance from UK for Channel Islands* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-guernsey-13225878>, 31.3.2024).

BBC (2019). *Channel Islands 'among worst tax havens' worldwide* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-jersey-48354081>, 9.4.2024).

BBC (2023). *Channel islands build partnership with France* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-guernsey-65856292>, 23.3.2024).

Bedell Group (2009). *The Status of Jersey and Guernsey as International Financial Centres* (https://www.legal500.com/wp-content/uploads/assets/legal500/images/stories/the_status_of_jersey_and_guernsey_as_international_financial_centres1.pdf, 15.4.2024).

British-Irish Council (2006). *About the Council* (<https://www.britishirishcouncil.org/about-council>, 24.3.2024).

Bureau des Îles Anglo-Normandes (2013). *Relationship with France* (<https://www.bianfrance.org/relationship-with-france/?lang=en>, 23.3.2024).

Carey Olsen (2024). *Guernsey Litigation Guides 2024 (Chambers)* (<https://www.careyolsen.com/insights/briefings/guernsey-litigation-guides-2024-chambers>, 15.3.2024).

Commonwealth Parliamentary Association UK (2017). *Americas, Caribbean & Europe*

(<https://www.uk-cpa.org/where-we-work/americas-caribbean-europe/>, 6.3.2024).

Commonwealth Parliamentary Association UK (2020). *Guernsey General Election* (<https://www.uk-cpa.org/media/3806/final-report-cpa-bimr-eem-to-guernsey-2020.pdf>, 9.4.2024).

Commonwealth Parliamentary Association UK (2022). *State of Jersey General Election* (<https://www.uk-cpa.org/media/4901/final-report-2022-jersey-eom.pdf>, 24.3.2024).

Court of the Seneschal of Sark (2020). *The Court of the Seneschal of Sark* (<https://sarkcourt.co.uk/>, 16.3.2024).

Davies, R. (2023). UK to remain global centre of ‘dirty money’ without offshore registers, MPs say. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/business/2023/dec/07/uk-to-remain-global-centre-of-dirty-money-unless-offshore-registers-introduced>, 10.4.2024).

European Commission (2019). *Questions and answers on the EU list of non-cooperative tax jurisdictions* (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_19_1629, 10.4.2024).

European Council – Council of the European Union (2023). *EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes* (<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>, 10.4.2024).

Gov.gg (2004). *History - Committees May 2004 to April 2016* (<https://www.gov.gg/article/152949/Government-Departmentss>, 30.3.2024).

Gov.gg (2016a). *States Meeting Information* (<https://www.gov.gg/StatesMeetings>, 14.3.2024).

Gov.gg (2016b). *Policy & Resources* (<https://www.gov.gg/article/152833/Policy--Resources>, 14.3.2024).

Gov.gg (2016c). *Tax information exchange agreements (TIEA)* (<https://www.gov.gg/tiea>, 7.4.2024).

Gov.gg (2021). *Bailiwick of Guernsey – Customs Information* (<https://www.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=141866&p=0>, 23.3.2024).

Gov.gg (2023). *Finance Sector Development* (<https://www.gov.gg/financesector>, 10.4.2024).

Gov.je (2007). *Judiciary of Jersey: members' code of conduct* (<https://www.gov.je/Government/NonexecLegal/BailiffsChambers/pages/codeconduct.aspx>, 9.3.2024).

Gov.je (2010). *About the Judicial Greffe* (<https://www.gov.je/Government/NonexecLegal/JudicialGreffe/pages/whoweare.aspx>, 10.3.2024).

Gov.je (2013). *Jersey's History* (<https://www.gov.je/Leisure/Jersey/Pages/History.aspx>, 18.1.2024).

Gov.je (2015). *Tax Information Exchange Agreements with other countries* (<https://www.gov.je/TaxesMoney/InternationalTaxAgreements/TIEA/pages/tieacountries.aspx>, 7.4.2024).

Gov.je (2018). *Jersey's relationship with the UK and EU* (<https://www.gov.je/Government/Departments/JerseyWorld/pages/relationshippeuanduk.aspx>, 23.3.2024).

Gov.je (2024). *Members of the royal court* (<https://www.gov.je/Government/NonexecLegal/BailiffsChambers/pages/membersroyalcourt.aspx#anchor-0>, 9.3.2024).

Guernsey Law Officers of the Crown (2018). *The Bailiwick: Legal Background* (<https://www.guernseylawofficers.gg/CHttpHandler.ashx?id=110842&p=0>, 15.3.2024).

Guernsey Museums and Galleries (2024a). *History* (<https://museums.gov.gg/gsyhistory>, 27.1.2024).

Guernsey Museums and Galleries (2024b). *WWI* (<https://museums.gov.gg/gsyww1>, 21.2.2024).

Guernsey Press (2019). *'Island should consider looking at independence'* (<https://guernseypress.com/news/2019/03/07/island-should-consider-looking-at-independence/>, 30.3.2024).

Hagen Schuller, J. A. – Baker, F. (2021). Privy Council. *Institute for Government* (<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainer/privy-council>, 6.3.2024).

Hanson, T. (2010). *Jurats as Adjudicators in the Channel Islands and the Importance of Lay Participation*. (Saint Helier: Common Law World Review).

Historic UK (2007). *Sark, Channel Islands* (<https://www.historic-uk.com/HistoryMagazine/DestinationsUK/Sark/>, 26.2.2024).

HSBC (2015). *Channel Islands and Isle of Man* (<https://www.fatca.hsbc.com/en/cmb/channel-islands>, 6.4.2024).

Institute of Island Studies (2016). *Isle of Sark* (<https://islandstudies.com/files/2016/11/Isle-of-Sark.pdf>, 16.3.2024).

International Island Games Association (2011). *Member Islands* (<https://www.iiga.org/members.html>, 6.4.2024).

International Island Games Association (2018). *About the Games* (https://www.iiga.org/page_376170.html, 6.4.2024).

International Monetary Fund (2000). *Offshore Financial Centers. The Role of the IMF* (<https://www.imf.org/external/np/mae/oshore/2000/eng/role.htm>, 5.4.2024).

Island Life (2010). *Independence - who wants it?* (<https://www.islandlife.org/independence.htm>, 31.3.2024).

Isle of Sark (2023a). *Europe's last Feudal state* (<https://www.sark.co.uk/history/seigneurs>, 28.2.2024).

Isle of Sark (2023b). *Sark and the War Years* (<https://www.sark.co.uk/history/ww2>, 28.2.2024).

Jersey Evening Post (2019). *New calls for a Channel Islands' confederation* (<https://jerseyeveningpost.com/uncategorised/2019/03/08/new-calls-for-a-channel-islands-confederation/>, 31.3.2024).

Jersey Heritage (2023). *The Battle of Jersey* (<https://www.jerseyheritage.org/history/the-battle-of-jersey/>, 8.2.2024).

Jersey Journey Boutique (2024). *Jersey and the First World War* (<https://jerzzy.co.uk/jersey-first-world-war/>, 21.2.2024).

Jersey.com (2023). *Currency in Jersey* (<https://www.jersey.com/plan-your-break/before-you-visit/currency-in-jersey/>, 21.3.2024).

Leach, M. (2022). Extra security for passenger vessels after islands enter treaty. *Bailiwick Express* (<https://www.bailiwickexpress.com/jsy/news/extra-security-passenger-vessels-after-islands-enter-treaty/>, 6.4.2024).

McLoughlin, R. (2023). Should we be Crown Dependencies... or Crown Dominionss?. *Bailiwick Express* (<https://gsy.bailiwickexpress.com/gsy/news/should-we-be-crown-dependencies-or-crown-dominions/>, 27.3.2024).

Michigan State International Law Review (2021). *Jersey: Tax Haven or Offshore Financial Center? Or Both?* (<https://www.msuir.org/new-blog/2021/12/13/jersey-tax-haven-or-offshore-financial-center-or-both>, 8.4.2024).

Mindat.org (2024). *Sark, Bailiwick of Guernsey* (<https://www.mindat.org/loc-26389.html>, 26.2.2024).

Ministry of Justice (2011). *Background briefing on the Crown Dependencies: Jersey, Guernsey and the Isle of Man* (https://www.uniset.ca/microstates/Background_Briefing_on_the_Crown_Dependencies2.pdf, 20.3.2024).

Ministry of Justice (2020). *Fact sheet on the UK's relationship with the Crown Dependencies* (<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5e398990e5274a08e229ca0f/crown-dependencies-factsheet-february-2020.pdf>, 20.3.2024).

Moore, W. D. (2005). *The Other British Isles: A History of Shetland, Orkney, Isle of Man, Anglesey, Scilly, Isle of Wight and the Channel Islands* (London: McFarland and Company).

OECD (2020). *Discover the OECD* (<https://www.oecd.org/general/Key-information-about-the-OECD.pdf>, 12.4.2024),

PA Adviser (2017). *Crown dependencies should be able to elect MPs, says Tory MP* (<https://adv.portfolio-adviser.com/crown-dependencies-able-elect-mps-tory-mp/>, 27.3.2024).

Pertington, R. (2021). MEPs vote to add Channel and British Virgin Islands to tax haven blacklist. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/world/2021/jan/22/meps-vote-to-add-channel-and-british-virgin-islands-to-tax-haven-blacklist>, 10.4.2024).

Policy Centre Jersey (2023a). *Jersey's Economy* (<https://www.policy.je/papers/jerseys-economy>, 10.4.2024).

Policy Centre Jersey (2023b). *Jersey's History* (<https://www.policy.je/papers/jerseys-history>, 23.1.2024).

Policy Centre Jersey (2023c). *Jersey's Political System* (<https://www.policy.je/papers/jerseys-political-system>, 2.3.2024).

Sanders, P. (2010). *Managing Under Duress: Ethical Leadership, Social Capital and the Civilian Administration of the British Channel Islands During the Nazi Occupation, 1940-1945*. *Journal of Business Ethics*, 93, 113–129.

Segal T. (2024). What Is the Internal Revenue Service (IRS)? How Auditing Works. *Investopedia* (<https://www.investopedia.com/terms/i/irs.asp>, 6.4.2024).

Societe – Jersiaise (2002). *Rectors* (<https://members.societe-jersiaise.org/lepivert/rectors.htm>, 9.4.2024).

States of Alderney (2020). *Elections & Electoral Roll* (<https://alderney.gov.gg/article/178944/Elections--Electoral-Roll>, 16.3.2024).

States of Alderney (2023). *Government* (<https://alderney.gov.gg/government>, 16.3.2024).

States of Guernsey (2004). *Guernsey Fact and Figures* (<https://gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=2306&p=0>, 14.2.2024).

States of Guernsey (2019). *Guernsey Facts and Figures* (<https://www.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=121362&p=0>, 26.2.2024).

States of Guernsey (2023a). *Guernsey Fact and Figures* (<https://www.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=171681&p=0>, 23.3.2024).

States of Guernsey (2023b). *Making the States work for you* (<https://gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=174031&p=0>, 13.3.2024).

States of Jersey (2011a). *Members of the State* (<https://statesassembly.gov.je/about/membersmeetingsproceedings/Pages/AboutMembers.aspx>, 4.3.2024).

Tax Justice Network (2007). *Identifying Tax Havens and Offshore Finance Centers* (<https://cthi.taxjustice.net/en/2-uncategorised/2-view-2019-results>, 9.4.2024).

Tax Justice Network (2019). *Corporate Tax Haven Index - 2019 Results* (<https://cthi.taxjustice.net/en/2-uncategorised/2-view-2019-results>, 9.4.2024).

Tax Justice Network (2021). *Corporate Tax Haven Index - 2021 Results* (<https://cthi.taxjustice.net/en/>, 9.4.2024).

The Islands of Guernsey (2022). *Things to know on Island* (<https://www.visitguernsey.com/planning/useful-information/things-to-know-on-island/>, 21.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2011a). *Court of the Senechal* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/4135/Court-of-the-Seneschal>, 16.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2011b). *Jurats and the States of Election* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1950/Jurats-and-the-States-of-Election>, 15.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2011c). *Lieutenant Governors* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1942/Lieutenant-Governors>, 13.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2011d). *Parishes and Douzaines* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1954/Parishes-and-Douzaines>, 15.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2011e). *States of Deliberation - History* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1947/States-of-Deliberation---History>, 21.2.2024).

The Royal Court of Guernsey (2011f). *The Chief Pleas* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/3424/Parliament---The-Chief-Pleas>, 16.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2016). *States of Deliberation - Procedures* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/3918/States-of-Deliberation---Procedures>, 12.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2023a). *Court of Alderney* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1956/Court-of-Alderney>, 16.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2023b). *Courts* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/6129/Courts>, 15.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2023c). *States of Alderney Historical Review* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1955/States-of-Alderney-Historical-Review>, 29.2.2024).

The Royal Court of Guernsey (2023d). *The Bailiff and other Court Officials* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1943/The-Bailiff-and-other-Court-Officials>, 12.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2023e). *The Guernsey Court of Appeal* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/3188/The-Guernsey-Court-of-Appeal>, 16.3.2024).

The Royal Court of Guernsey (2023f). *The Judicial Committee of the Privy Council* (<https://www.guernseyroyalcourt.gg/article/3406/The-Judicial-Committee-of-the-Privy-Council>, 15.3.2024).

The Royal Court of Jersey (2011). *Court of Appeal* (<https://web.archive.org/web/20110722070652/http://www.jerseycourts.je/about/appeals/>, 11.3.2024).

The Royal Family (2024). *Crown Dependencies* (<https://www.royal.uk/crown-dependencies>, 27.3.2024).

Tony's Musings (2017). *Eroding Democracy: Revising the Election of Jurats* (<https://tonymusings.blogspot.com/2017/06/eroding-democracy-revising-election-of.html>, 11.3.2024).

Torrance, D. (2023). The Crown Dependencies. *House of Commons Library* (<https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-8611/CBP-8611.pdf>, 18.1.2024).

Tostevin, P. (2018). Economy Overview. *Savills* (https://www.savills.je/research_articles/262231/227807-0, 16.4.2024).

UK Parliament (2010). *Lord Chancellor* (<https://www.parliament.uk/site-information/glossary/lord-chancellor/>, 30.3.2024).

UK Parliament (2015). *Mace (The)* (<https://www.parliament.uk/site-information/glossary/mace/>, 3.2.2024).

UK Parliament (2024). *Justice Committee calls for official representation for the Crown Dependencies in UK's international trade negotiations* (<https://committees.parliament.uk/committee/102/justice-committee/news/200656/justice-committee-calls-for-official-representation-for-the-crown-dependencies-in-uks-international-trade-negotiations/>, 29.4.2024).

US Legal (2007). *Bailiwick Law and Legal Definition* (<https://definitions.uslegal.com/b/bailiwick/>, 17.3.2024).

Yettram, J. (2024). Should we be Crown Dependencies... or Crown Territories? *Bailiwick Express* (<https://www.bailiwickexpress.com/jsy/news/should-term-crown-dependencies-be-updated/>, 27.3.2024).

Resumé

The Channel Islands are located in the English Channel. It consists of two larger islands – Jersey and Guernsey. Several other islands fall under Guernsey's jurisdiction, the two with the largest populations, Alderney and Sark, have a special status. The jurisdiction of both islands is called Bailiwick.

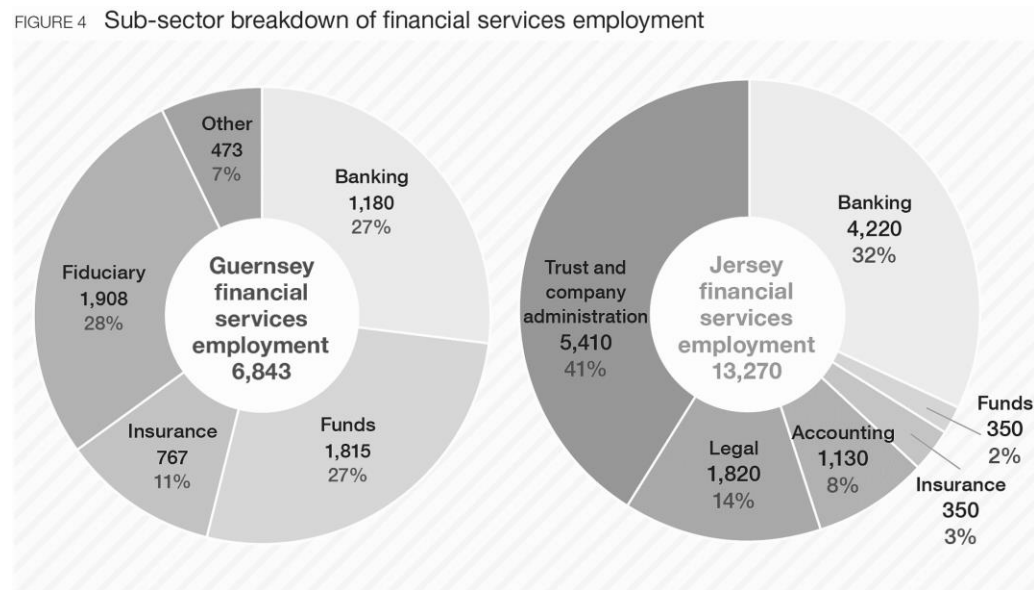
Both islands have fully developed legislative, executive and judicial powers. Officially, both islands are headed by a Bailiff, who is appointed by the Crown and presides over the island parliaments. However, it is the island parliaments that have real power on the islands.

The islands have the status of Crown Dependencies, meaning that they are not part of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, but have a specific status in relation to it. The islands are independent in most areas of government, but the UK is responsible for their foreign policy relations and security. However, in most cases of changes to constitutional law, the islands must receive approval from the Crown

The islands have been under the jurisdiction of the Crown since the 11th century, but because of their strategic location they have been occupied by France and Germany on several occasions. Today, they have lost their military strategic potential but have gained importance in the area of offshore finance. This area of finance is a key part of the island's economy. However, the islands are often criticised for this and are described as tax havens.

Přílohy

Obrázek 1. Rozvrstvení finančního sektoru na Normanských ostrovech (Tostevin 2018).

Source: States of Guernsey, States of Jersey